

Джинджоян В.В.

доктор економічних наук, доцент
професор кафедри туристичного
та готельно-ресторанного бізнесу
Дніпровського гуманітарного університету

Георгієв Б.Г.

здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ МЕТОДІВ ОЦІНКИ СОЦІАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ В ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Вимірювання поточного економічного впливу практик соціального спрямування в туристичній діяльності, соціального туризму та аналіз майбутніх можливостей завжди важливим кроком у розробці стратегії подальшого розвитку. Розуміння потенційного розміру ринку допомагає сформувати найкращий спосіб охоплення як учасників ринку, так і відвідувачів соціального туризму. Не безпідставно констатувати, що розуміння динаміки ринку соціального туризму серед більшості туристичних підприємств є низьким. Це часто є «застереженням», оскільки більшість організацій зосереджені на економічному зростанні, а сектор соціального туризму сприймається як малоцінний. Функція соціального туризму має однаково оцінюватися по всій країні державними органами, неурядовими та міжнародними організаціями, державними та приватними організаціями, а також громадою. Уряд повинен відігравати ключову роль у відстоюванні порядку денного соціального туризму. Уряд повинен розробляти структуру, яка окреслює ключові принципи розвитку соціального туризму та підтримувати ключові дослідницькі проекти. Уряд повинен об'єднати соціальні, екологічні, освітні та медичні служби в обговорення з туристичним сектором, щоб оцінити потенційну економію витрат і стимули, які могли б стати каталізатором процвітаючого та корисного соціального туризму. Зацікавлені сторони туризму, повинні бути основними постачальниками рішень і повинні бути в центрі цих обговорень.

Більш того в процесі систематизації методів оцінки впливу практик соціального спрямування в туристичній діяльності на загальноекономічні показники виникають наступні проблеми. По-перше, це якість збору та аналізу даних. Країни, що розвиваються, суттєво відрізняються за своїми національними системами статистики та, неминуче також зумовленими цим, за обсягом та якістю основних даних про туризм, які збираються та надаються. ЮНВТО визначила у своєму Збірнику статистики туризму набір даних та показників, які можна вважати «основними» для більшості країн. Слабкі сторони систем туристичної статистики країн можуть стосуватися частоти

збору, прогалин у змісті та використаної методології. По-друге, внутрішні ринки набувають все більшого значення в країнах, що розвиваються. Вони вимагають різного ставлення до збору даних. Крім того, для того, щоб повністю зрозуміти природу соціального туризму, необхідно вміти розпізнавати різний внесок, який вносять поїздки з метою відпочинку, бізнесу та відвідування друзів і родичів. По-третє, необхідно врахувати ряд факторів, у тому числі недостатню прихильність до вимірювання, відсутність координації між державними установами та зацікавленими сторонами приватного сектора, обмежену обізнаність про те, що необхідно, брак досвіду та недостатні ресурси. Деякі країни можуть брати участь у повному процесі оцінки впливу практик соціального спрямування в туристичній діяльності на загальноекономічні показники, в той час як інші можуть брати участь у більш обмеженому аналізі даних, щоб отримати оцінку економічного внеску або взагалі не займатися цим.

На основі вище викладених аналітичних тверджень нами було прийняте рішення для подальших досліджень використовувати методологію Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО), так як саме ця організація має доступні статистичні масиви оцінки практик соціального спрямування в туристичній діяльності на загальноекономічні показники, коректні з методологічної точки зору. Організація Об'єднаних Націй визнає Всесвітню туристичну організацію (ЮНВТО) відповідною організацією для збору, аналізу, публікації, стандартизації та покращення статистичних даних про туризм та сприяння інтеграції цих статистичних даних у сферу системи. Відповідно до цього мандату Статистичний департамент ЮНВТО збирає статистичні дані про туризм та розповсюджує їх за допомогою двох публікацій: збірника статистики туризму та щорічника статистики туризму. Обидві публікації взяті з бази даних ЮНВТО зі статистики туризму, яка є найповнішою статистичною інформацією, доступною в секторі туризму.

В процесі вивчення наявних методик та підходів щодо оцінки впливу практик соціального спрямування в туристичній діяльності на загальноекономічні показники нами зроблено ряд висновків. По перше, проблематика впливу практик соціального спрямування в туристичній діяльності на загальноекономічні показники на сьогодні залишається досить мало розробленою. Певні науковці намагаються обґрунтувати важливість тих чи інших аспектів такої проблематики, але такі спроби несуть фрагментарний характер. Тому нами було вирішено застосовувати підхід саме методики Всесвітньої туристичної організації щодо оцінки впливу практик соціального спрямування в туристичній діяльності на загальноекономічні показники. Так як саме ця міжнародна інституція має не тільки комплексну систему оцінки, але і реальну статистичну базу. Деякі вчені хоча обґрунтовують важливість тих чи інших показників, проте розрахувати їх неможливо.

По-друге, серед основних, показників, які ми будемо застосовувати в аналітичній частині дипломної роботи слід визначити наступні. 1. Розміщення для відвідувачів 2. Діяльність, пов'язана з наданням їжі та напоїв 3.

Залізничний пасажирський транспорт 4. Автомобільний пасажирський транспорт 5. Водний пасажирський транспорт 6. Повітряний пасажирський транспорт 7. Оренда транспортного обладнання 8. Туристичні агенції та інші діяльність з бронювання послуг 9. Культурна діяльність 10. Спортивно-оздоровча діяльність 11. Роздрібна торгівля характерними для країни туристичними товарами. А також показники отримані з платіжного балансу, національних рахунків та статистики туризму. Одним з найбільш очевидних є зайнятість у галузі туризму (особи, які працюють на підприємстві за винагороду в грошовій або натуральній формі за домовленістю), або самозайняті (самостійні працівники, які працюють за типом роботи) визначаються як «робота з самозайнятістю». Іншим є витрати на в'їзний туризм над ВВП, що відображають вагу витрат в'їзних відвідувачів як частину загальної вартості економічної діяльності в еталонній економіці.

Список використаної літератури:

1. Джинджоян В.В. Базисні детермінанти розвитку туристичних підприємств на основі їх соціальної діяльності: монографія. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2020. 248 с.
2. Джинджоян В.В. Детермінанти функціонування туристичних підприємств на основі розвитку їх соціальної діяльності: монографія. Рівне: Волинські обереги, 2020. 264 с.
3. Джинджоян В.В. Реалізація туристичних програм в сфері освіти, медицини, природоохорони. *Економіка і держава*. 2020. №1. С. 50-53.
4. World Tourism Organization. International Tourism Highlights. 2020 Edition. <<https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284422456>> (2021, травень, 03).